

UDK: 630(497.11)

Preliminarno saopštenje *Preliminary report*

**GAZDOVANJE ŠUMAMA U ZAŠTIĆENIM OBLASTIMA U SRBIJI:
PREGLED PROGRAMSKOG OKVIRA**

Albina Tarjan Tobolka¹, Mirjana Stevanov²

Izvod: Zaštićene oblasti u Srbiji zauzimaju 6% ukupne državne teritorije. Gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima predstavlja kompleksan zadatak koji zahteva uzimanje u obzir ne samo ciljeva šumarstva nego i ciljeva zaštite prirode. Ove dve oblasti formulišu ciljeve kroz programske dokumente, a realizacija ciljeva se ostvaruje odabirom adekvatnih instrumenata. Instrumenti šumarske politike se dele na tri osnovne grupe regulativne, ekonomske i informacione. Regulativni instrumenti se odnose na pravila koja propisuju određene načine ponašanja i delovanja.

U Srbiji postoji vrlo oskudna literatura vezana za zakonsku i drugu regulativu u gazdovanju šumama u zaštićenim oblastima. Cilj ovog rada jeste da pruži pregled programskog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Republici Srbiji, i u tom smislu napravljena je detaljna lista pravne regulative, obuhvatajući zakone, pravilnike i uredbe, a takođe i stratešku dokumentaciju koja ima uticaj na sektore šumarstva i zaštite prirode, te je dat nacrt njihovog hijerarhijskog odnosa kao povezanosti različitih tipova pravnih akata.

Ključne reči: programski okvir, gazdovanje šumama, zaštićene oblasti, pravna regulativa, šumarska politika

***FOREST MANAGEMENT IN PROTECTED AREAS IN SERBIA: REVIEW OF THE
POLICY FRAMEWORK***

Albina Tarjan Tobolka¹, Mirjana Stevanov²

Abstract: *Protected areas in Serbia cower 6% of the country. Forest management in protected areas is a complex problem, which requires taking into account not just forestry, but also nature protection goals. These two sectors formulate their goals through policy program documents, and the realisation of goals is achieved by choosing the adequate instruments. Forest policy instruments can be classified into three basic groups: regulatory,*

¹ Albina Tarjan Tobolka, master inženjer šumarstva, e-mail: albina.tarjan.tbolka@uns.ac.rs, Javno preduzeće "Vojvodinašume", Petrovaradin, Republika Srbija; ² Dr Mirjana Stevanov, naučni saradnik, e-mail: mzavodj@gwdg.de, Univerzitet u Novom Sadu, Institut za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu, Novi Sad, Republika Srbija

¹ *Albina Tarjan Tobolka, MSc, Forestry engineer, e-mail: albina.tarjan.tbolka@uns.ac.rs, Public Enterprise "Vojvodinašume", Petrovaradin, Republik of Serbia;* ² *Dr Mirjana Stevanov, Research associate, e-mail: mzavodj@gwdg.de, University of Novi Sad, Institute of Lowland Forestry and Environment, Novi Sad, Republic of Serbia*

economic and informational. Regulatory instruments refer to the regulations which prescribe certain ways of behaving and acting.

In Serbia there is a scarce literature about the legal and other elements of the policy program framework related with the forest management in protected areas. The main goal of this paper is to provide a review of such a framework, in analytical terms. A detailed list of laws, regulations and ordinances has been provided, including also strategic documents that have influence on forestry and nature protection; also hierarchical relation between particular elements is illustrated as well as relation between different types of program elements.

Key words: *policy framework, forest management, protected areas, forest policy*

UVOD

Zaštićenim oblastima se u smislu Zakona o zaštiti prirode (2010a) smatraju područja koja imaju izraženu geološku, biološku, ekosistemsku i/ili predeonu raznovrsnost i zbog toga se aktom o zaštiti proglašavaju zaštićenim područjima od opšteg interesa. Zaštićene oblasti u Srbiji zauzimaju 6.02% (536 000 ha) ukupne površine države (Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine, 2016). U smislu Zakona o šumama (2010b), šume u zaštićenim prirodnim dobrima imaju prioritetnu funkciju šume sa posebnom namenom. Gazdovanje ovim šumama je kompleksan zadatak koji zahteva uzimanje u obzir ne samo ciljeva šumarstva nego i ciljeva zaštite prirode. Sa aspekta šumarstva, postavljanje ciljeva gazdovanja šumama podrazumeva obuhvatanje svih funkcija i okolnosti koji se tiču date šume tj. šumske oblasti. Zakon o šumama takođe propisuje da se osnove i programi za šume koje se nalaze unutar zaštićenih područja donose uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode, te je neophodno uzeti u obzir i sve ciljeve koje zaštita prirode postavlja, a u idealnom slučaju i potrebe lokalnog stanovništva, odnosno neposrednih korisnika područja pod šumom.

Šumarstvo i zaštita prirode formulišu ciljeve kroz programske dokumente (Krott, 2005; Stevanov *et al.*, 2015), a realizacija ciljeva se ostvaruje odabirom adekvatnih instrumenata (Stevanov *et al.*, 2015). Instrumenti šumarske politike se dele na tri osnovne grupe: regulativne, ekonomske i informacione (Krott, 2005; Stevanov *et al.*, 2015). Regulativni instrumenti se odnose na pravila koja propisuju određene načine ponašanja i delovanja. One obuhvataju zakone, uredbе, odredbe, pravilnike, itd. Zakonska regulativa se može shvatiti kao skup političkih intervencija države, koje imaju obavezujući karakter i na taj način formalno utiču na društvene i ekonomske aktivnosti, oslanjajući se na moć države kao upravljača, koji takođe ima mogućnost sankcionisanja u slučaju neispunjavanja propisanih mera (Ottitsch, 2002, Krott, 2005, Stevanov *et al.*, 2015).

Literatura vezano za pregled zakonske regulative i drugih elemenata programskog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Srbiji je prilično oskudna. Do sada se pitanjima vezanim za pravni i institucionalni okvir u Srbiji bavio Lukić, (2013) u kontekstu urbanih šuma i urbanog zelenila, dok su Stevanov *et al.*, (2010) su obradili tematiku zakonskog okvira vezanog za obnovljive izvore

energije i održivu gradnju, dok je tematika pravnog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Srbiji ostala nedovoljno istražena.

Cilj ovog rada je da pruži pregled programskog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Republici Srbiji. U tom smislu napravljena je detaljna analiza pravne regulative, obuhvatajući zakone, pravilnike i uredbe, a takođe i stratešku dokumentaciju koja ima uticaj na sektore šumarstva i zaštite prirode, dat je nacrt njihovog hijerarhijskog odnosa kao i povezanost različitih tipova pravnih akata (npr. zakoni – strategije). Time se nastoji doprineti dopunjavanju istraživanja iz ove oblasti u našoj zemlji. Takođe, sami rezultati istraživanja mogu imati i praktično primenljiv karakter, jer mogu poslužiti kao polazna osnova izučavanja šumarsko-političkih aspekata u gazdovanju šumama u zaštićenim oblastima, te uticati na formulaciju odgovarajućih predloga i smernica.

MATERIJAL I METOD

Radi ostvarivanja postavljenog cilja istraživanja kao najadekvatnija pokazala se metoda analize dokumenata (Babbie, 2007, prema Stevanov *et al.*, 2010). U tom kontekstu najpre je izvršeno prikupljanje relevantnih sekundarnih literaturnih izvora i pravnih akata koji se dotiču teme istraživanja. Zatim je izvršena sistematizacija i grupisanje prikupljenog materijala u odnosu na sadržaj i u odnosu na pravni značaj samog dokumenta. Po oblastima su izdvojene dve grupe dokumenata: dokumenti vezani za šumarstvo i dokumenti vezani za zaštitu prirode, a na osnovu svrhe samog dokumenta izdvojene su tri grupe: zakoni, strategije i podzakonski akti. Analizom sadržaja nastojala se uočiti hijerarhija i povezanost pravnih akata, a zaključci su izvedeni primenom analitičko-deduktivnog zaključivanja (Stevanov *et al.*, 2010).

Analiza dokumenata obuhvatila je pravne propise, nacionalne strategije, zakone i podzakonske akte koji uređuju pitanja vezano za gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima, i koji se kao takvi nazivaju „analitičkim programom“ (Krott, 2005). Analiza datog „analitičkog programa“ izvršena je dakle na osnovu dostupnih pravnih dokumenata, službenih kao i internih izveštaja u pisanoj formi, a gazdovanje šumama u zaštićenim područjima im je bio zajednički „imenilac“.

REZULTATI I DISKUSIJA

Pregled programskog okvira podeljen je u nekoliko segmenta: zakonski okvir (I), strateški okvir (II) i podzakonski akti (III). Veza između zakona i strategija predstavljena je na grafikonu 1, uključujući pravilnike i uredbe koji detaljnije propisuju načine delovanja u okviru posmatrane oblasti (Grafikon 1).

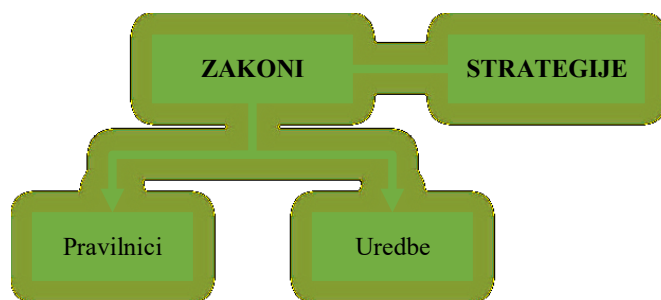
I. Zakonski okvir: obrađujući zakone koji uređuju gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima u Republici Srbiji, identifikovan je sledeći okvir:

- Zakon o šumama („Sl. gl. RS“ br. 30/10, 93/12 i 89/15);
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. gl. RS“ br. 36/09, 88/10 i 91/10-ispravka);

- Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. gl. RS“ br. 135/04, 36/09, 72/09, 81/09, 64/10, 24/11 i 121/12);
- Zakon o divljači i lovstvu („Sl. gl. RS“ br. 18/10);
- Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. gl. RS“ br. 39/93, 44/93, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – članovi 6., 7. i opis granica);
- Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća („Sl. gl. RS“ br. 135/04 i 41/09);
- Zakon o planiranju i uređivanju prostora („Sl. gl. RS“ br. 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98);
- Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl. gl. RS“ br. 135/04);
- Zakon o vodama („Sl. gl. RS“ br. 30/10);
- Zakon o planiranju i izgradnji („Sl. gl. RS“ br. 72/09, 24/11, 121/12, 42/13, 98/13, 132/14 i 145/14);
- Zakon o zaštiti od požara („Sl. gl. RS“ br. 111/10);
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti (Sl. gl. SRJ-Međunarodni ugovori);
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa („Sl. gl. RS-Međunarodni ugovori“ br. 102/07).

Grafikon 1. Povezanost različitih tipova pravnih akata u gazdovanju šumama u zaštićenim oblastima

Graph 1. Connections between different types of legal documents related to forest management in protected areas

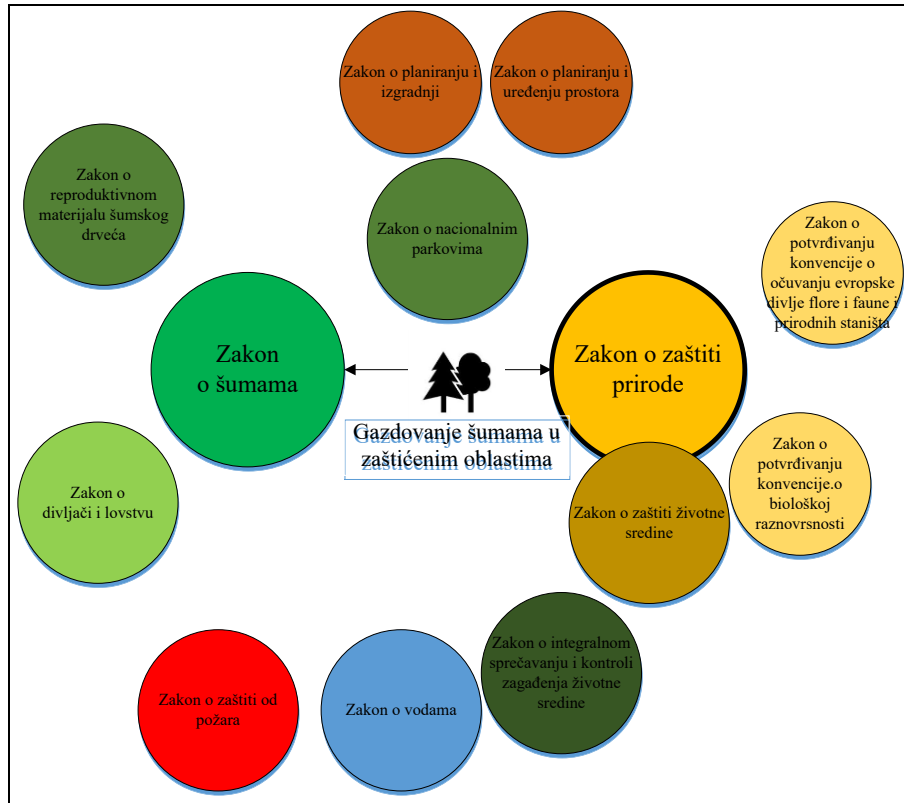

Unutar pomenutog okvira urađeno je grupisanje zakona relevantnih za gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima, oko dve glavne oblasti: šumarstvo i zaštita prirode. Na Grafikonu 2. dva najveća kruga simbolizuju ova dva zakona, dok se svi ostali nalaze između ili oko njih, u zavisnosti od povezanosti, tj. položaja pojedinog pravnog propisa na referentni pravni akt. Veličina i udaljenost kruga od centralnog dela ilustruju hijerarhijski značaj kao i uticaj koji određeni pravni akt može imati na gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima. Na taj način, zakoni koji su predstavljeni krugovima čiji je položaj na manjoj međusobnoj udaljenosti, imaju više zajedničkih tačaka, tj. definišu oblasti koje su na više načina povezani, u kontekstu gazdovanja šumama i zaštite prirode. Obratno, zakoni koji su

predstavljani udaljenijim krugovima, označavaju manju povezanost pojedinačnog zakona sa razmatranom tematikom.

Grafikon 2. Mapa zakonskog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Srbiji

Graph 2. Map of the legal framework of forest management in protected areas in Serbia

Kada se razmatra uzajamna veza između Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode, bitno je istaći postojanje takozvanog „lex specialis“-a (Panjković *et al*, 2016). Ono podrazumeva, da u zaštićenim područjima osnovni zakon koji se mora ispoštovati jeste Zakon o zaštiti prirode, a svi ostali drugi propisi, pa i planovi gazdovanja šumama i upravljanja područjem se usklađuju sa ovim zakonom.

II. Strateški okvir: sagledavajući okvir koji definiše osnovne smernice vezane za gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima identifikovani su sledeći strateški dokumenti:

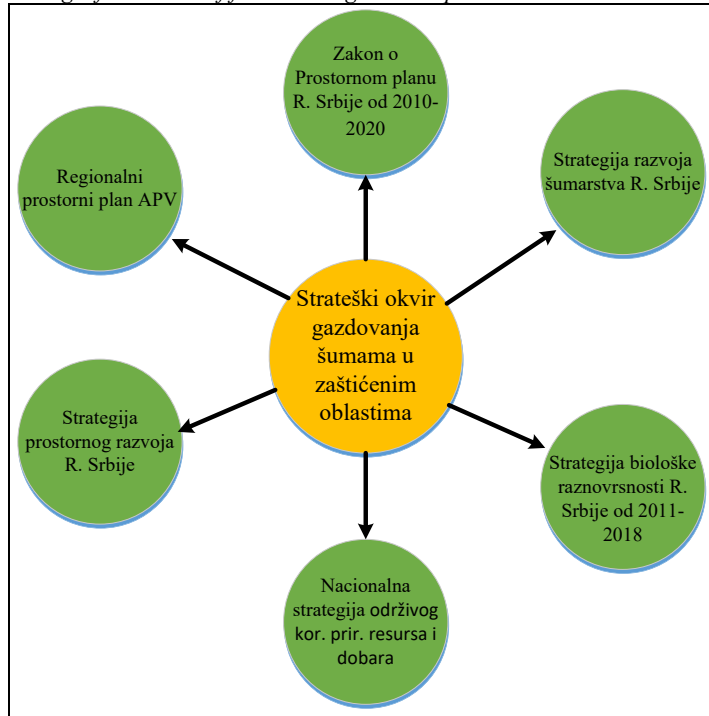
- Zakon o Prostornom planu Republike Srbije od 2010-2020 („Sl. gl. RS“ br. 88/10);
- Strategija razvoja šumarstva Republike Srbije („Sl. gl. RS“ br. 59/06);
- Strategija prostornog razvoja Republike Srbije (2009);

- Regionalni prostorni plan APV („Sl. list APV“ br.22/11);
- Strategija biološke raznovrsnosti Republike Srbije od 2011-2018 („Sl. gl. RS“ br. 13/11);
- Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara („Sl. gl. RS“ br. 33/12).

Grafikon 3. daje šematski prikaz strateškog okvira gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Srbiji.

Grafikon 3. Strateški okvir gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima u Srbiji

Graph 3. Strategic framework of forest management in protected areas in Serbia

III. Podzakonski akti: lista pravnih akata, koji daju pravni okvir izučavanoj tematici, ne bi bila kompletna bez sagledavanja podzakonskih akata koji detaljnije uređuju bitna pitanja gazdovanja šuma u zaštićenim oblastima. Na ovom mestu će se navesti samo najznačajniji dokumenti, bez nabiranja svih koji postoje, a na neki način mogu biti povezani sa tematikom:

- Uredba o zaštiti prirodnih retkosti (Sl. gl. RS br. 53 /93);
- Uredba o ekološkoj mreži (Sl.gl. RS br. 102/10);
- Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu (Sl. gl. RS br. 114/08);
- Uredba o režimima zaštite (Sl. gl. RS br. 31/12);

- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra zaštićenih prirodnih dobara (Sl. gl. RS br.81/10);
- Pravilnik o kriterijumima vrednovanja i postupku kategorizacije zaštićenih područja, (Sl. gl. RS br. 103/13);
- Pravilnik o uslovima koje mora da ispunjava upravljač zaštićenog područja, (Sl. gl. RS br. 85/09);
- Pravilnik o proglašavanju lovostajem zaštićenih vrsta divljači (Sl. gl. RS br.9/12);
- Pravilnik o sadržini studije o proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. gl. RS br. 69/05);
- Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. gl. RS br. 69/05);
- Pravilnik o uslovima i kriterijumima za izradu analize uticaja objekata i radova na životnu sredinu (Sl. gl. RS br. 49/01);
- Pravilnik o uslovima, načinu i postupku za sticanje prava svojine na zemljištu i objektima na koje se primenjuje Zakon o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole (Sl. gl. RS br. 114/08);
- Pravilnik o sadržini osnova i programa gazdovanja, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog plana gazdovanja privatnim šumama (Sl. gl. RS br. 122/03);
- Pravilnik o načinu i vremenu vršenja doznake, dodeljivanju, obliku i sadržini doznačnog žiga i žiga za šumsku krivicu, obrascu doznačne knjige, odnosno knjige šumske krivice, kao i o uslovima i načinu seče u šumama (Sl. gl. RS br. 65 /11, 47/12);
- Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (Sl. gl. RS br. 5/10, 47/11);
- Pravilnik o kriterijumima za izdvajanje tipova staništa, o tipovima staništa, osetljivim, ugroženim, retkim i za zaštitu prioritnim tipovima staništa i o merama zaštite za njihovo očuvanje (Sl. gl. RS br. 35/10);
- Pravilnik o načinu obeležavanja zaštićenih prirodnih dobara (Sl. gl. RS br. 30/92, 24/94, 17/96);
- Pravilnik o specijalnim tehničko-tehnološkim rešenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja (Sl. gl. RS, br. 72/210).

Sam pregled segmenata programskog okvira ukazuje na to da je gazdovanje zaštićenim dobrima izloženo kompleksnim zahtevima, kao što su harmonizacija i sukobljavanje interesa. Harmonizacija se odnosi na programsko usklađivanje, kako unutar tako i među sektorsko. Pored toga, sam proces harmonizacije između ostalog zahteva prisustvo medijatora koji bi, uz poštovanje određenih pravila i procedura, posredovao između velikog broja aktera iz različitih sektora i kao takav nastojao da pomiri njihove različite interese (Stevanov, 2010; Stevanov, Krott, 2013). Sa aspekta harmonizacije ciljeva gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima država kao

vlasnik šuma i prirodnih dobara tj. institucije koje ovim dobrima upravljaju i/ili gazduju, nameću se kao optimalna opcija. To je zato što država svojim zakonodavnim i institucionalnim sistemom ima moć propisivanja pravila i kontrole sprovođenja istih, i na taj način i usklađivanja kompleksnih pitanja vezanih za pojedine sektore privrede. Krott, (2005) ističe, da šumarsko-politički instrumenti predstavljaju veliki oslonac, kao „sredstva za dostizanje cilja“.

Obzirom da uloga medijatora, koji bi doprineo harmonizaciji interesa vezanih za šume i šumarstvo, još uvek nije prepoznata od strane institucija i aktera šumarskog sektora u Srbiji (Stevanov i Krott, 2013), čini se da rešavanje konfliktnih situacija i dalje ostaje izvan konteksta prioritarnih sektorskih zadataka. Ranković i Keča, (2007) među tipičnim konfliktnim situacijama u šumarstvu navode sukob ekoloških i ekonomskih interesa u proizvodnji, ističući da za zadovoljenje svojih potreba šumu koriste mnoge interesne grupe, a obzirom da je gotovo nemoguće sve njihove zahteve uskladiti sa prioritetima postavljenim u korišćenju šuma, često se javljaju konflikti. Sve to odslikava kompleksnu stranu harmonizacije ciljeva i poslovanja u okviru ove dve oblasti. Nauka o šumarskoj politici pokušava da odgovori na ova pitanja pomoću svojih metoda, korišćenjem i predlaganjem određenih metodoloških postupaka (npr. odabira najadekvatnijih instrumenata šumarske politike – Stevanov et al., 2015) za rešavanje istih, te su potrebna dalja istraživanja vezano za analizu konflikata u Srbiji kao i primenljivost pojedinih šumarsko političkih mera u konfliktnim situacijama u oblasti gazdovanja šumama u zaštićenim oblastima.

ZAKLJUČCI

- Pregled analitičkog programskog okvira je pokazao da gazdovanje šumama u zaštićenim oblastima podleže velikom broju zakonskih, strateških i podzakonskih akata.
- U kontekstu zakona, osnovni zakon koji uređuje oblast gazdovanja šumama u Srbiji jeste Zakon o šumama. Isto tako, što se oblasti zaštite prirode tiče, osnovni zakon jeste Zakon o zaštiti prirode. Oni su hijerarhijski iznad svih ostalih zakona koji su sa njima povezani i detaljnije uređuju pojedinačne segmente.
- U zaštićenim područjima osnovni zakon, u pravnoj terminologiji poznat kao „lex specialis“, jeste Zakon o zaštiti prirode, što znači da drugi propisi, uključujući i planove gazdovanja šumama i upravljanja područjem, moraju biti usklađeni sa ovim zakonom.

Obzirom na broj i kompleksnost elemenata analitičkog programa koji obuhvata zakonske, strateške i podzakonske akte, vezane za gazdovanje šumama u zaštićenim područjima, ovaj rad predstavlja polaznu tačku i otvara mnogobrojna pitanja od kojih su neka već diskutovana u prethodnom poglavlju (npr. harmonizacija, sukobi interesa, itd.) i mogu poslužiti kao polazna osnova za dalja izučavanja aspekata i metoda šumarske politike kao podrške gazdovanju šumama u zaštićenim oblastima.

LITERATURA

- Babbie, E.R. (2007): *The Practice of Social Research*. 11th edition, Thomson Learning Inc.
- Krott, M. (2005): *Forest Policy Analysis*. Kluwer, Dodrecht.
- Krott, M., Stevanov, M. (2008): *Comprehensive Comparison of State Forest Institutions by a Causative Benchmarking Model*. *Allgemeine Forst- und Jagdzeitung* 4: 57-64.
- Lukić, N. (2013): *Urban Forests and Greening in the Republic of Serbia – Legal and Institutional Aspects*. *South-east European forestry* 4(1): 51-55.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (1992): *Pravilnik o načinu obeležavanja zaštićenih prirodnih dobara*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 30/92, 24/94, 17/96, Beograd.
- Ministarstvo za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine (2001): *Pravilnik o uslovima i kriterijumima za izradu analize uticaja objekata i radova na životnu sredinu*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 49/01, Beograd.
- Ministarstvo za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine (2003): *Pravilnik o sadržini osnova i programa gazdovanja, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog plana gazdovanja privatnim šumama*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 122/03, Beograd.
- Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine (2005): *Pravilnik o sadržini studije o proceni uticaja na životnu sredinu*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 69/05, Beograd.
- Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine (2005a): *Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 69/05, Beograd.
- Ministarstvo građevinarstva i urbanizma (2008): *Pravilnik o uslovima, načinu i postupku za sticanje prava svojine na zemljištu i objektima na koje se primenjuje Zakon o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 114/08, Beograd.
- Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja (2009): *Pravilnik o proglašavanju lovostajem zaštićenih vrsta divljači*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 9/12, Beograd.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (2009a): *Pravilnik o uslovima koje mora da ispunjava upravljач zaštićenog područja*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 85/09, Beograd.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (2010): *Pravilnik o kriterijumima za izdvajanje tipova staništa, o tipovima staništa, osetljivim, ugroženim, retkim i za zaštitu prioritetnim tipovima staništa i o merama zaštite za njihovo očuvanje*. *Sl. glasnik Rep. Srbije* 35/10, Beograd.

- Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine (2010a): Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva. Sl. glasnik Rep. Srbije 5/10, 47/11, Beograd.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (2010b): Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra zaštićenih prirodnih dobara. Sl. glasnik Rep. Srbije 81/10, Beograd.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (2010c): Pravilnik o specijalnim tehničko-tehnološkim rešenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja. Sl. glasnik Rep. Srbije 72/20, Beograd.
- Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2016): Indikatori – Prirodna i biološka raznovrsnost, NLI 3.24 Zaštićena područja. <http://indicator.sepa.gov.rs/> - pristup decembar 2016.
- Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede (2011): Pravilnik o načinu i vremenu vršenja doznake, dodeljivanju, obliku i sadržini doznačnog žiga i žiga za šumsku krivicu, obrascu doznačne knjige, odnosno knjige šumske krivice, kao i o uslovima i načinu seče u šumama. Sl. glasnik Rep. Srbije 65/11, 47/12, Beograd.
- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (2013): Pravilnik o kriterijumima vrednovanja i postupku kategorizacije zaštićenih područja. Sl. glasnik Rep. Srbije 103/13, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (1993): Zakon o nacionalnim parkovima. Sl. glasnik Rep. Srbije 39/93, 44/93, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (1995): Zakon o planiranju i uređivanju prostora. Sl. glasnik Rep. Srbije 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2004): Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine. Sl. glasnik Rep. Srbije 135/04, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2004a): Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća. Sl. glasnik Rep. Srbije 135/04 i 41/09, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2004b): Zakon o zaštiti životne sredine. Sl. glasnik Rep. Srbije 135/04, 36/09, 72/09, 81/09, 64/10, 24/11 i 121/12), Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2007): Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa. Sl. glasnik Rep. Srbije, Međunarodni ugovori 102/07, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2009): Zakon o planiranju i izgradnji. Sl. glasnik Rep. Srbije 72/09, 24/11, 121/12, 42/13, 98/13, 132/14 i 145/14, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2010): Zakon o divljači i lovstvu. Sl. glasnik Rep. Srbije 18/10, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2010a): Zakon o zaštiti prirode. Sl. glasnik Rep. Srbije 36/09, 88/10 i 91/10, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2010b): Zakon o šumama. Sl. glasnik Rep. Srbije 30/10, 93/12 i 89/15, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2010c): Zakon o vodama. Sl. glasnik Rep. Srbije 30/10, Beograd.

- Narodna skupština Republike Srbije (2010d): Zakon o zaštiti od požara. Sl. glasnik Rep. Srbije. 111/10, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2010e): Zakon o Prostornom planu Republike Srbije od 2010-2020. Sl. glasnik Rep. Srbije 88/10, Beograd.
- Narodna skupština Republike Srbije (2011): Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti. Sl. list SRJ, Međunarodni ugovori 11/01, Beograd.
- Ottitsch, A. (2002): A Theoretical Framework for the Evaluation of Financial Instruments, EFI Proceedings, Joensuu, 42: 29-42.
- Panjković, B., Šipka, S., Maksimović, D. (2016): Zaštićena područja prirode u AP Vojvodini: Status zaštite i finansiranje u kontekstu evropskih integracija. Ekološki centar Stanište, Vršac.
- Stevanov, M., Krajter, S., Orlović, S., Vuletić, D., Marjanović, H., Klašnja, B. (2010): Obnovljivi izvori energije i održiva gradnja: konceptualni elementi i zakonski okvir u Srbiji i Hrvatskoj. Topola 185/186: 69-86.
- Stevanov, M., Krott, M. (2013): Measuring the success of state forest institutions through the example of Serbia and Croatia. International Forestry Review, 15-3: 368-386.
- Stevanov, M., Trifunov, S. Krott, M. (2015): Ocena i analiza šumarsko-političkih instrumenata u kontekstu adaptivnog pristupa političkim procesima: elementi značajni za kreiranje analitičkog okvira. Topola 195/196: 145-163.
- Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine (2011): Regionalni prostorni plan Autonomne pokrajine Vojvodine. Sl. list Autonomne pokrajine Vojvodine 22/11, Novi Sad.
- Vlada Republike Srbije (1993): Uredba o zaštiti prirodnih retkosti. Sl. glasnik Rep. Srbije 53 /93, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2006): Strategija razvoja šumarstva Republike Srbije, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2008): Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu. Sl. glasnik Rep. Srbije 114/08, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2009): Strategija prostornog razvoja Republike Srbije, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2010): Uredba o ekološkoj mreži. Sl. glasnik Rep. Srbije 102/10, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2011): Strategija biološke raznovrsnosti Republike Srbije za period od 2011. do 2018. godine. Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2012): Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara. Sl. glasnik Rep. Srbije 33/12, Beograd.
- Vlada Republike Srbije (2012a): Uredba o režimima zaštite. Sl. glasnik Rep. Srbije 31/12, Beograd.
- Weiss, G. (2000): Evaluation of policy instruments for protective forest management in Austria. Forest Policy and Economics 1: 243-255.

Summary

FOREST MANAGEMENT IN PROTECTED AREAS IN SERBIA: REVIEW OF THE POLICY FRAMEWORK

by

Albina Tarjan Tobolka, Mirjana Stevanov

Protected areas in Serbia cover 6% of the country. Forest management in protected areas is a complex problem, which requires taking into account not just forestry, but also nature protection goals. The legal framework presents the legislative background which defines all activities in all spheres of human activities, including the forestry. Laws and regulations define the main concept and give guidelines for setting forest management goals in protected areas.

Using analytical method, analysing the available literature and legal acts, this paper presents an overview of the policy framework referring to forest management in protected areas. The main law which defines forest management in Serbia is the Forest Law. Regarding nature protection, the main law in that field is the Nature Protection Law. The other laws are related to them and define in detail some of the questions which are also mentioned, but not defined in detail in these two laws. In protected areas, there is a hierarchically superior legal act, called "lex specialis", which is the Nature Protection Law, and all other legislation, including forest management and protected area management plans has to be in accordance with it. Review presented in this paper presents a starting point for further research on forest policy aspects (e.g. harmonisation, conflicts, etc.) and methods as a support to forest management in protected areas.